

MINISTERSTWO ROLNICTWA  
i ROZWOJU WSI



AGENCJA  
RYNKU ROLNEGO



INSTYTUT  
EKONOMIKI ROLNICTWA  
i GOSPODARKI  
ŻYWNOŚCIOWEJ

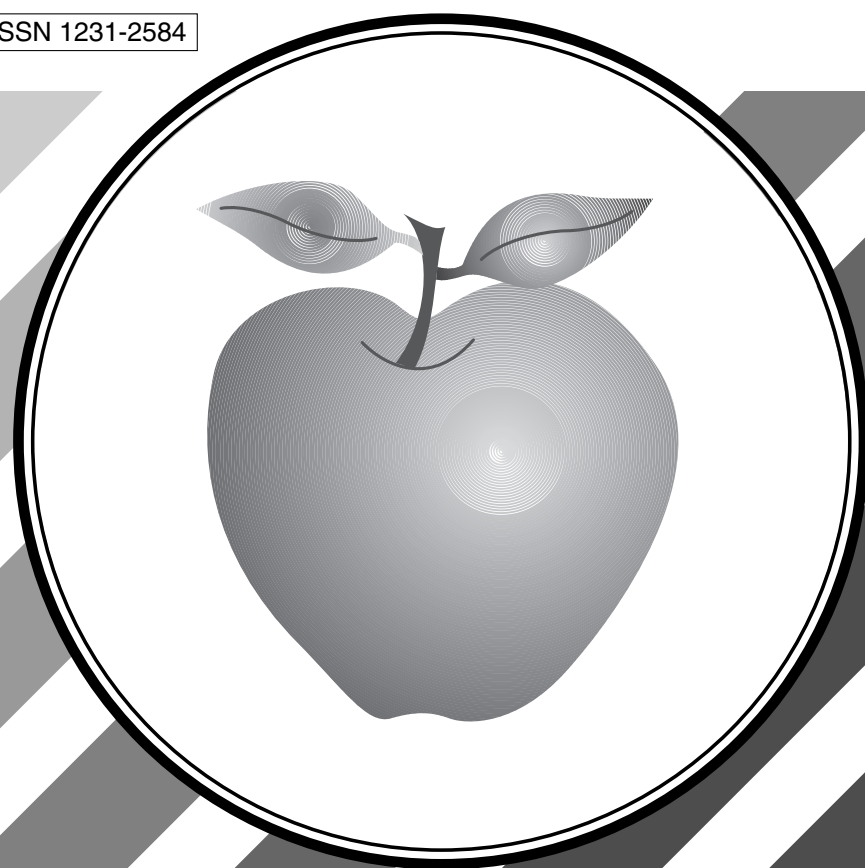
NR  
19

# RYNEK OWOCÓW I WARZYW

stan i perspektywy

ISSN 1231-2584

**RAPORTY  
RYNKOWE**



**LISTOPAD 2001**

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Produkcja i rynek owoców
  1. Produkcja – *B. Nosecka*
  2. Przetwórstwo – *B. Nosecka, I. Szczepaniak*
  3. Handel zagraniczny – *B. Nosecka*
  4. Ceny detaliczne i spożycie – *E. Rosiak*
- III. Produkcja i rynek warzyw
  1. Produkcja – *B. Nosecka*
  2. Przetwórstwo – *B. Nosecka*
  3. Handel zagraniczny – *A. Bugała, B. Nosecka*
  4. Ceny detaliczne i spożycie – *E. Rosiak*

Artykuł specjalny: Rynek soków i napojów w Polsce – *B. Nosecka*

---

**Przy publikowaniu fragmentów raportu oraz informacji i danych liczbowych  
prosimy o podanie źródła.**

---

Raport przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ  
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa  
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel.: 827-36-64

AUTORZY:

**dr Bożena Nosecka**

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •  
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 553

**mgr Anna Bugała**

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •  
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 440

**dr inż. Ewa Rosiak**

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •  
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 595

**mgr Iwona Szczepaniak**

- Zakład Ekonomiki Przemysłu Spożywczego IERiGŻ •  
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 770

---

Raport zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 13.11.2001 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:  
Zdzisław Adamczyk, Marian Brzóska (sekretarz), Tadeusz Chrościcki, Eugeniusz Gorzelak, Teresa Jabłońska-Urbaniak, Wojciech Józwiak,  
Ryszard Kreft, Ewa Król-Pol, Jan Małkowski, Krzysztof Materko, Bożena Nowicka, Roman Urban, Maria Zwolińska (przewodnicząca).  
Kolejny raport wydany będzie w lipcu 2002 r.

---

1. Według szacunków z września łączne zbiory owoców wyniosły w 2001 r. ok. 3,2 mln ton i były większe niż w roku poprzednim o 42%. Najbardziej zwiększyła się produkcja wiśni, truskawek, porzeczek i jabłek. Niższa była jedynie produkcja gruszek i brzoskwiń. Zdaniem autorów, z uwagi na niedoszacowanie zbiorów jabłek w sadach przydomowych w 2000 r., wzrost produkcji tych owoców, a w konsekwencji globalnych zbiorów owoców był w bieżącym roku znacznie mniejszy niż przewidywany przez GUS.<sup>1</sup> W 2001 r. produkcja warzyw gruntowych wyniosła ok. 5,2 mln ton i była niższa niż w roku poprzednim o 5%, natomiast zbiory warzyw spod osłon przypuszczalnie będą niższe o ok. 2% i wyniosą ok. 360 tys. ton. Spośród podstawowych warzyw gruntowych większe były jedynie zbiory marchwi.

2. W 2001 r. wyższe niż w roku poprzednim były jedynie ceny skupu gruszek i agrestu. Ceny większości pozostałych owoców, w następstwie wysokich zbiorów, były znacznie niższe od notowanych po zbiorach w 2000 r., przy czym relatywnie najbardziej spadły ceny wiśni, porzeczek czarnych i truskawek. Od niskiego poziomu z sezonu 2000/01 nie będą też znacznie odbiegały ceny skupu jabłek przemysłowych oraz deserowych. Bardzo istotny wpływ na głęboki spadek cen skupu owoców miękkich miało obniżenie cen przetworów z tych owoców w eksporcie oraz niski kurs walut europejskich, a zwłaszcza marki niemieckiej wobec złotego. Spośród warzyw gruntowych niższe niż w 2000 r. były ceny skupu ogórków, a także marchwi. Ceny większości pozostałych warzyw, głównie cebuli, kapusty i kalafiorów znacznie przekroczyły poziom notowany po ubiegłorocznych zbiorach. W 2001 r. ekonomiczne warunki produkcji były bardzo niekorzystne dla producentów większości owoców. Głębokiego spadku cen owoców nie wyrównał wzrost wolumenu sprzedaży, tym bardziej, że część zbiorów, w wyniku niskiego poziomu oferowanych cen, pozostała w sadach i na plantacjach. Natomiast w sezonie 2001/02 zwiększą się dochody producentów większości warzyw gruntowych, a zwłaszcza producentów ce-

buli i kapusty, na rynku których notowano załamanie cen w sezonie poprzednim. Generalnie rynek warzyw, odwrotnie niż w 2000/01 r., wykazywał wyraźne cechy rynku producenta, a istotny wpływ na wzrost cen miało, wynikające w dużym stopniu ze zwiększonego popytu na rynkach europejskich, duże zapotrzebowanie na warzywa krajowych zakładów przetwórczych.

3. W sezonie 2001/02 poprzez przetwórstwo zagospodarowane będzie, podobnie jak w sezonie poprzednim, ok. 2–2,1 mln ton owoców, a przetwórstwo warzyw obniży się proporcjonalnie do spadku zbiorów i wyniesie ok. 780 tys. ton. Utrzymanie wysokiego przerobu (na poziomie 60% produkcji owoców i 15% zbiorów warzyw) wynikać będzie, przy złych przeciętnych wynikach finansowych branży, z rozwoju działalności przez jednostki silne ekonomicznie i zasobne kapitałowo, przy równoczesnej kontynuacji procesu powstawania nowych przetwórczyń o małej skali przetwórstwa.

Łączna produkcja przetworów owocowych i warzywnych wyniesie w bieżącym sezonie, podobnie jak w 2000/01 r., ok. 1,9 mln ton. Produkcja mrożonek zwiększy się z ok. 585 do 600 tys. ton, przy czym decydujący będzie tu wzrost z 285 do 320 tys. ton produkcji mrożonek owocowych. Natomiast produkcja mrożonych warzyw obniży się z rekordowego poziomu 300 tys. ton do 280 tys. ton. Produkcja koncentratu jabłkowego obniżyć się może w stosunku do rekordu 190 tys. ton w 2000/01 r. o 5% i wynieść ok. 180 tys. ton. Produkcja soków pitnych i napojów zwiększy się o 10 tys. ton i wyniesie ok. 740 tys. ton. Będzie to wynik utrzymania tendencji wzrostowej w produkcji soków i napojów owocowych i obniżenia ze 113 do 110 tys. ton produkcji soków i napojów warzywnych. Niskie w ostatnich latach tempo wzrostu produkcji tych przetworów wynika z nasycenia krajowego rynku, przy równocześnie ograniczonych możliwościach eksportu. Produkcja większości pozostałych, mniej liczących się w krajowym przetwórstwie produktów, tj. konserw i marynat warzywnych, marmolad, powideł czy dżemów nie będzie znacznie odbiega-

ła od wyników z 2000/01 r. Niższa będzie produkcja koncentratu pomidorowego i, ulokowana w małych przetwórczyń, produkcja kiszzonej kapusty. Produkcja przetworów owocowych i warzywnych będzie w bieżącym sezonie niemal dwukrotnie wyższa niż rejestrowana w pierwszej połowie ubiegłej dekady. Dynamiczny wzrost produkcji w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych wynikał przede wszystkim ze, skutkującego rozbudową mocy przetwórczych, dopływu do branży kapitału zagranicznego. Obecnie udział firm zagranicznych lub z udziałem obcego kapitału w produkcji większości przetworów owocowych i warzywnych przekracza 60%.

4. W 2001/02 r. wzrosną zarówno łączne wpływy z eksportu owoców, warzyw i ich przetworów jak i wydatki na import tej grupy towarowej. Wzrost wartości eksportu będzie jednak mniejszy niż wartości przywozu, stąd ujemne saldo obrotów zwiększy się z 94 do 118–120 mln USD. O prognozowanym na ok. 10–15 mln USD wzroście wpływów z eksportu zdecydować będzie wyższa wartość sprzedaży mrożonek, tj. podstawowej pozycji w polskim eksporcie produktów ogrodniczych. Przy niższych cenach eksportowych, zwiększenie wpływów z eksportu mrożonek owocowych wynikało będzie ze wzrostu wolumenu sprzedaży. Natomiast o zwiększeniu wartości eksportu mrożonych warzyw, przy niższych jego rozmiarach, zadecyduje, wynikający z niedoborów na europejskich rynkach zbytu, wzrost cen w eksporcie. W 2001/02 r. wyższe będą także wpływy z eksportu jabłek, a także produktów wyżej przetworzonych – głównie soków, napojów i dżemów. Wpływy z eksportu koncentratu jabłkowego nie powinny odbiegać od poziomu 104–105 mln USD z sezonu poprzedniego. Spadek wolumenu eksportu zrekomensowany będzie spodziewanym zwiększeniem notowań koncentratu na rynku światowym. Mniejsza natomiast będzie wartość sprze-

---

<sup>1</sup> Łączna wielkość spożycia bezpośredniego jabłek, ich przetwórstwa, a także eksportu (nie uwzględniając strat w poszczególnych segmentach rynku) przekroczyła w 2000/01 r. poziom 2 mln ton.

daży większości warzyw świeżych, a także schłodzonych owoców jagodowych i wiśni.

W sezonie 2001/02 zwiększy się wartość importu większości owoców, warzyw i przetworów, a szczególnie silny będzie wzrost przywozu zagęszczonych soków owocowych, przetworów pomidorowych i świeżych warzyw. Decydujący będzie tu wzrost cen w przywozie, choć również rozmiary importu będą wyższe niż w 2000/01 r. Niższe niż w sezonie poprzednim będą jedynie wydatki na import niektórych owoców południowych (bananów, brzoskwiń).

Ceny większości importowanych produktów będą wyższe niż w sezonie

2000/01. Wzrost cen produktów świeżych, głównie owoców południowych, wynikał będzie ze zmniejszenia produkcji w podstawowych rejonach produkcji w 2001 r. Na zwiększeniu cen przetworów (przede wszystkim przetworów pomidorowych, soków zagęszczonych i innych przetworów z owoców południowych) zaważy redukcja zapasów na rynkach światowych. W eksporcie, w następstwie spadku zbiorów w Polsce i krajach europejskich, wyższe będą ceny warzyw i ich przetworów, natomiast niższe – większości owoców i ich przetworów. W sezonie bieżącym pogorszy się więc znacznie terms of trade w wymianie zagranicznej tą grupą towarową.

**5.** W sezonie 2001/02 niższe niż w 2000/01 r. będą ceny detaliczne większości owoców świeżych. Niskie ceny surowca wpłyną też na obniżenie skali wzrostu cen detalicznych przetworów owocowych. Natomiast wyższe będą ceny większości warzyw i ich przetworów, a przede wszystkim warzyw mrożonych. Na podstawie badań budżetów gospodarstw domowych szacować można, że spożycie owoców i ich przetworów wzrośnie z ok. 50 do 52 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Natomiast spożycie warzyw i ich przetworów obniży się z 64 do 63 kg, a wg bilansu pozostanie na poziomie z 2000/01 r. i wyniesie ok. 122 kg.

## SUMMARY

---

1. According to September estimations total production of fruits in the year 2001 increased by 42% as compared to the previous year and amounted to about 3,2 mill tons. The highest increase concerned cherries, strawberries, berry crops and apples. A decline in crops was observed only in case of pears and peaches. The authors are concerned that due to underestimated production of apples from back yard orchards the increase in their production this year was significantly lower than indicated the CSO estimates<sup>1</sup>. The production of ground vegetables in the year 2001 totalled circa 5,2 mill tons and was lower by 5% than in the previous year, while the crops of vegetables from covers are likely to fall by 2% to 360 thousand tons. Regarding ground vegetables only the production of carrots showed an increase.

2. In the year 2001 only the procurement prices of pears and gooseberry exceeded the level observed a year ago. Reflecting bumper crops the prices of majority of other fruits kept fluctuating at a significantly lower level than recorded after the harvest 2000. The deepest decline concerned the prices of cherries, black berries and strawberries. Procurement prices of the apples for processing and those for consumption will not diverge significantly from a low level observed in the 2000/01 season. The decline in export prices of the products manufactured out of these fruits and low exchange rate of European currencies (particularly DEM) versus Polish currency had a crucial impact on the decline of domestic procurement prices. Regarding ground vegetables, only the prices of cucumbers and carrots fell below the level observed in the year 2000. The prices of other ground vegetables (mainly onions, cabbage and cauliflower) are likely to significantly exceed the price level observed after the harvest last year. Economic conditions of the production in the year 2001 were very unfavourable for the producers of majority of fruits. Deep decline in the prices has not been matched by rising sales. Moreover having offered low prices the producers left some part of production in the orchards and plots. On the other hand, the 2001/02 season

will bring a rise in incomes of the producers of ground vegetables, particularly the producers of onions and cabbage, on the markets of which a price breakdown was observed in the previous season. Generally the market of vegetables unlike in the 2000/01 season turned to be a producer market. Rising needs for raw materials at domestic processing plants (resulting largely from increasing demand on European markets) have been of key importance in pushing up the prices on domestic market.

3. Similarly to the previous season, fruit processing in the 2001/02 season will concern about 2,0–2,1 mill tons, while vegetable processing will decline proportionally to the decline in their crops and amount to approx. 780 thousand tons. In the conditions of weak financial standing of the branch in average, high level of processing, covering 60% of fruit crops and 15% of vegetable crops, will be driven by abundant with capital, economically strong enterprises that would expand their activities. Simultaneously it will be supported by emerging new small-scale processing enterprises.

Total production of the products manufactured out of fruits and vegetables in the 2001/02 season is forecast to total approx. 1,9 mill tons, i. e. close to the level observed in the season of 2000/01. Total production of frozen products is expected to increase from 585 to about 600 thousand tons (mainly due to the production of frozen fruits that is to rise from 285 to 320 thousand tons). The production of frozen vegetables will decline from a record level of 300 thousand tons to 280 thousand tons. The production of apple concentrate is likely to decline by 5% from a record level observed last season (190 thousand tons) to about 180 thousand tons. The production of juices and beverages will increase by 10 thousand tons to about 740 thousand tons. It would result from persisting upward tendency in manufacturing of fruit juices and beverages, while the production of vegetable juices and beverages will drop from 113 to 110 thousand tons. Low rate of production increase observed in recent years reflects high level of the domestic market saturation

and limited export possibilities. The production of other, less important products for domestic processing i. e. canned and marinated vegetables, marmalades, stewed fruits or jams will not differ significantly from the results reported for the 2000/01 season. The production of sauerkraut and tomato concentrate is expected to decline. Total production of products manufactured out of fruits and vegetables in the current season will almost double the relevant figure reported in the middle 90's. A dynamic increase of production in the second half of the 90's resulted mainly from an inflow of foreign capital that led to a rise in processing capacity. For the time the contribution of foreign companies or the companies with a share of foreign capital in the production of fruit and vegetable products exceeds 60%.

4. In the season of 2001/02 the revenue on exports as well as the expenditure on imports of fruits, vegetables and their products will increase. However the increase in export revenue will not exceed the increase of import expenditure. Therefore the negative balance of foreign trade will increase from 94 to about 118–120 mill USD. Forecast at some 10–15 mill USD increase in the value of exports will result from higher sales of frozen fruits and vegetables, i. e. a basic position of Polish horticultural exports. Having lower prices this season the increase exports of frozen fruits will be caused by the increase in the volume of sales. On the other hand with lower volume, the increase in export value of frozen vegetables will mirror increasing export prices that result from shortages on European markets. The revenue on exports of apples and processed products (mainly juices, beverages and jams) will also increase in the 2001/02 season. The revenue on export of apple concentrate should be close to the level observed in the previous season (104–105 mill USD). The decline in the volume of apple concentrate exports will be compensated with expected rise in its quotation on

---

<sup>1</sup> Total volume of direct consumption, processing and exports of apples (excluding wastes and losses at particular stages of the market) in the 2000/01 season exceeded 2 mill tons.

the world market. The value of export of the majority of fresh vegetables and also chilled berry fruits and cherries is forecast to decline.

The import value of majority of fruits, vegetables and their products in the season of 2001/02 is expected to increase. The increase will particularly concern condensed fruit juices, tomato products and fresh vegetables. The increase in import prices will be of key importance here but nevertheless the volume imports will also exceed the level observed in the 2000/01 season. Decline in import expenditure in the current season is expected only in case of certain tropical fruits (bananas and peaches).

The prices of imported products will exceed the level observed in the

2000/01 season in great majority. The increase in the prices of fresh products (mainly tropical) resulted from a decline in the production observed in major growing areas in the year 2001. On the other hand the reduction in world stocks pushed up the prices of processed products (mainly tomato products, condensed juices and other products out of tropical fruits). In consequence of decline in crops in Poland and other European countries, the prices of vegetables and vegetable products are expected to increase, while the prices of fruits and fruit products are likely to show a reverse development. Therefore the terms of trade this season will significantly deteriorate as regards the concerned products.

**5.** In the season of 2001/02 the retail prices of fresh fruits in most cases will decline as compared to the 2000/01 season. Low prices of raw materials will reduce the scope of increase in retail prices of processed fruit products. On the other hand the prices of vegetables and vegetable products (particularly frozen vegetable) will increase. Taking into account the results of household budget research the consumption of fresh and processed fruits in the 2001/02 season is projected to increase from 50 to 52 kg per capita. In case of fresh and processed vegetables per capita consumption is to decline from 64 to 63 kg but according to the balance sheet data will remain unchanged at about 122 kg.

***W serii Raporty Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:***

1. Rynek cukru /20/ • grudzień 2001,
2. Popyt na żywność /2/ • grudzień 2001,
3. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /14/ • grudzień 2001,
4. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /21/ • kwiecień 2002,
5. Rynek pasz /11/ • kwiecień 2002,
6. Rynek mleka /22/ • kwiecień 2002,
7. Rynek ziemniaka /21/ • kwiecień 2002,
8. Rynek drobiu i jaj /21/ • maj 2002,
9. Rynek mięsa /22/ • maj 2002,
10. Rynek zbóż /22/ • czerwiec 2002,
11. Rynek rzepaku /21/ • czerwiec 2002,
12. Rynek owoców i warzyw /20/ • lipiec 2002,
13. Rynek ziemi rolniczej /5/ • lipiec 2002.

---

Prenumerata roczna Raportu (2 zeszyty) wynosi 30 zł.  
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do  
Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,  
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0 22) 826 50 31 wew. 685, faks 827 19 60  
e-mail: [ierigz@ierigz.waw.pl](mailto:ierigz@ierigz.waw.pl)    <http://www.ierigz.waw.pl>

---